

Forsvaret, men derfor vilde jeg endnu mindre kunne stemme mod et Forslag, der som det foreliggende i alt Væsentligt indeholder det, som jeg ønsker, om jeg end maatte kunde ønske nogle Enkeltheder forandrede. Naar jeg nu tager Ordet om Sagen, beder jeg erindre, at jeg altid har hævdet dens strengt neutrale Karakter, og jeg beder da ogsaa, at man vil lægge det til Grund ved Bedømmelsen af de Udtalelser, jeg skal tillade mig at fremsætte.

Skal en Lov gennemføres, gjælder det om at forberede den omhyggelig og omfattende, thi Forberedelsen er den halve Gjenemførelse, og kun derigennem undgaar man den Skiften Standpunkt under Forhandlingens Gang, der kun bidrager til at svække Sagen, og der som Regel er et unæstændigt Vidnesbyrd om, at man ikke har været fuldt paa det Rene med Maal og Midler, dengang Sagen blev forelagt. Gjælder dette i Almindelighed, hvor meget mere gjælder det da ikke, naar Taler er om noget saa stort og omfattende som Ordningen af Landets Forsvar. Men her forekommer det mig, at man ikke har været ganske heldig; og uden at ville gaa tilbage og give en Oversigt over de forskellige Lovforslag, som have været til Forhandling, søger jeg Grunden dertil nærmest i, at Sagen er bleven forberedt gennem militære Kommissioner og Komiteer, der paa et givet Grundlag væsentlig kun have beskæftiget sig med Befæstningsudkast og da nærmest med Planerne til Kjøbenhavn's Befæstning. Denne Fremgangsmaade vilde være rigtig og vilde sikkert have ført til et Resultat, hvis der overalt havde været Enighed om Grundlaget; men da det desværre ikke er Tilfældet, og da det, der efterhaanden er bleven Hovedspørgsmaalet, ikke dreier sig om: hvorledes skal Kjøbenhavn befæstes, men om Kjøbenhavn overhovedet skal befæstes, saa er det ikke lykkedes at komme frem ad denne Vej. Derfor er Stillingen desværre den, at Regjeringen staar med et Lovforslag, som den ikke har set sig i Stand til at gennemføre i noget af Tingene; thi her er det nødvendigt til en klar Forstaaelse ogsaa at se hen til Landstingets Stilling. Den første Gang, Sagen i 1881 blev forelagt Landstinget, blev Lovforslaget lagt til Side ved en Dagsorden. Skulde denne Dagsorden have haft reel Betydning, saa maatte det vise sig, da Lovforslaget anden Gang kom til Landstinget; thi saa maatte man vedtage det, hvis der overhovedet var et Flertal for Dagsordenens reelle Indhold. Men man blev ikke enig om at vedtage Lovforslaget, man paategnede det kun sit „kan passere“ og sendte det uden at tage Stade

over i Folkethinget. Derfor foreligger Lovforslaget nu uden at have fundet Tilslutning være sig i Folkethinget eller i Landstinget. Her maa jo Grunden væsentligt søges i den politiske Dissens; men dette gjælder jo ikke Landstinget. Det Flertal, som der støtter Regjeringen, bedømmer kun Sagen fra et sagligt Standpunkt, og naar det der alligevel ikke er lykkedes at komme til en Forstaaelse, tillader jeg mig at spørge: Mon Grunden dertil ikke maa søges i, at Sagen ikke har været saa fuldstændig forberedt, at Landstinget har kunnet træffe en Afgørelse? Kan der da gjøres Noget ad den Vej, jeg tillod mig at foreslaa forrige Aar, kan der naas Noget gennem en blandet Kommission? Jeg svarer: Det Første er, at en saadan Kommission kan tage Sagens hele militærpolitiske Side under Overveelse, og uden nærmere at komme ind paa Alt, hvad der ligger indenfor denne Ramme, vil jeg nævne, at der i den senere Tid er kommen en Tanke op, stærkere og stærkere, og det er Neutralitetstanken, ikke alene forstaaet saaledes, at der kunde være Tale om at skaffe Neutralitet for hele Landet, men mere for enkelte Dele af vore Farvande, og derved indskrænke Forsvarsvæsenet, saa at vi kunde gjøre vort Forsvar kraftigere. Hvilke Meninger man end kan have om Muligheden af denne Tanke's Gjenemførelse — jeg tilstaar ærlig, at jeg for mit Vedkommende ikke tillægger den Betydning — er det af den Slags Spørgsmaal, som bør behandles. Dernæst kan en saadan Kommission undersøge det Spørgsmaal, der er af saa væsentlig Betydning, nemlig hvad vi — uden at hæmme Landets Udvikling — thi derpaa skal Landets Fremtid bygges — ere i Stand til at anvende paa Landets Forsvar, og det ikke mindre vigtige Spørgsmaal om Maaden, hvorpaa disse Midler skulle tilveiebringes. Naar man da er kommen paa det Rene med Maal og Midler, saa, men ogsaa først da, kan der med Nytte tages fat paa Befæstningsudkastet. Jeg venter mig ikke, at der skulde komme fuld Enighed ud af en saadan Kommissions Arbejde, men Mindretallene vilde dog være forpligtede til at formulere deres afvigende Anskuelser i bestemte Forslag, og Sagen kunde da, forberedt paa denne Maade, forelægges Repræsentationen paa en saadan Maade, at den kunde vælges og siges sit Ja eller Nei, thi Rigsdagen kan og skal ikke blande sig i taktiske eller tekniske Spørgsmaal. Jeg vilde finde det naturligt, om de Herrer vilde spørge mig, om jeg da tror, at en saadan blandet Kommission vilde finde et andet Grundlag end Forsvarsplanen af 1879. Jeg svarer nei, thi efter min inderste Overbevisning hvieler den paa, hvad der er